

دانشگاه عین الشمس مصر

رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در دمشق

در درجهٔ بیشتری از اهمیت نسبت به دیگر دانشگاههای کنونی مصر قرار گرفته باشد.

صحیح است که پایهٔ رسمی این دانشگاه در سال ۱۹۵۰ میلادی ریخته شده، اما هسته‌های اولیه علمی آن از دیرباز و قبل از استقلال توسط جمعی از روشنفکران و ملیون مصر پایه‌ریزی گردید. در حال حاضر دانشگاه عین الشمس با انبوه کادر علمی و آموزشی و اداری و امکانات خوبی که جذب کرده، در ردیف سه دانشگاه مهم و مادر مصر، یعنی قاهره و اسکندریه، قرار گرفته و وجود برخی از دانشکده‌ها، که دیگر دانشگاهها فاقد آنند، از قبیل دانشکدهٔ زبانها و دانشکدهٔ دختران و آکادمیهای پژوهشهای عالی در دو زمینهٔ کودکان و مطالعات محیط زیست، به این دانشگاه اعتبار و اهمیت بیشتری داده است. سنگ بنای رسمی این دانشگاه در سال ۱۹۵۰ طی قانون شمارهٔ ۹۳ تحت عنوان «جامعهٔ ابراهیم باشا الکبیر» ریخته شد تا در انجام وظایف محولهٔ علمی و پژوهشی به دانشگاه فؤاد اول و فاروق اول کمک نماید. در ابتدا دانشگاه با نه دانشکده،

دانشگاهها نشانه‌های انکار ناپذیر فرهنگ و ترقیند. لذا اهتمام به آنها آثار شگرفی بر تحولات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه به جای خواهد گذاشت و بی‌توجهی و عدم برنامه‌ریزی و کمک به امر دانش و دانشجو، که دو عنصر مکمل و لازم و ملزوم ترقیند، عقبماندگی از قافلهٔ سریع السیر تکامل علمی را به دنبال خواهد داشت. کشور مصر به علت استعدادهای بالفعل و بالقوه‌ای که در زمینه‌های مختلف، از جمله نیروی علمی و انسانی و تحصیلکرده و منابع و معادن... دارد توانسته است در میان مجموعهٔ کشورهای عربی از درخشش قابل توجهی برخوردار شود؛ به گونه‌ای که اعزاز نیروی انسانی در رشته‌های مختلف از این کشور به دیگر کشورهای همجوار عربی یکطرفه و یکسویه بوده و همین عامل موجب ازدیاد نفوذ معنوی و سیاسی و فرهنگی آن کشور گشته است. دانشگاه عین الشمس، که پس از دانشگاه قاهره و اسکندریه سومین و بزرگترین دانشگاه مصر است، چه بسا به علت موفقیتش در جلب و جذب بسیاری از امکانات و سرمایه‌ها

کاخ به دفتر ریاست و مدیریت دانشگاه اختصاص یابد و کلاسهای درس به مکان دیگری منتقل گردد.

روند نامگذاری دانشگاه

چنانکه یاد شد، در ابتدا نام دانشگاه ابراهیم پاشای بزرگ بود تا اینکه پس از انقلاب ۲۳ ژوئیه ۱۹۵۲ تصمیم بر آن شد نام دیگری، که متضمن رنگ و بو و فضای ملی و قومی مصر باشد و در عین حال مبین یکی از مظاهر تاریخی، انتخاب شود. از این رو در تاریخ ۲۱ شباط ۱۹۵۴ نام قبلی آن به دانشگاه هلیوبولیس، که نام باستانی شهر اون، اولین پایتخت تاریخی فرعون مصر است، تغییر یافت.

دیری نباید که رای افکار عمومی و مسؤولین وقت بر آن شد نام دیگری، که نزد شهروندان آشنا و با ذهنیت آنها مانوس باشد، برای دانشگاه برگزیده شود تا اینکه نهایتاً در سال ۱۹۵۴ نام دانشگاه هلیوبولیس به دانشگاه عین الشمس تغییر یافت و تاکنون به این نام خوانده می شود. تغییر نام دانشگاه به نام جدیدش به منزله نقطه عطفی در فعالیتها و توسعه کمی و کیفی به حساب می آید و تاکنون یک لحظه از جنب و جوش علمی و پیشرفت بازمانده، بلکه با اهتمام و توجه اساتید و دانشدوستان جامعه علمی مصر، طی این مدت دانشکده هایی بر آن افزوده شده و در حال حاضر دارای سیزده دانشکده و آکادمی است. دانشگاه عین الشمس نسبت به دانشگاههای دیگر مصر به علت برخورداریش از یک سری رشته ها و دانشکده ها از امتیاز بیشتری برخوردار است؛ مثلاً داشتن دانشکده زبان که تاریخ اولیه تأسیس آن به سال ۱۸۳۵ به دست شیخ رافع الطهطاوی برمی گردد.

قابل توجه است که دانشگاه مذکور علاوه بر دارا بودن سیزده دانشکده و آکادمی تحقیقاتی، با ۳۷ مرکز در انجام تحقیقات و خدمات سهیم است و در زمینه های خدمات و توسعه و رشد و بهسازی محیط زیست پیشگام می باشد.

رؤسای دانشگاه

این دانشگاه از ابتدای تأسیس تاکنون سیزده رئیس به

شامل دانشکده پزشکی (در منطقه دمر داش) و دانشکده حقوقی و مهندسی (در عباسیه) و دانشکده علوم و مدیریت (در مسافت دو کیلومتری این منطقه) و دانشکده بازرگانی (در منطقه المنیره) و دانشکده ادبیات (در بشر) و آکادمی تربیت ویژه دختران (در الزمالک) و دانشکده کشاورزی (در منطقه شبین الکوم) شروع به کار کرد.

پراکندگی دانشکده ها موجب کاسته شدن راندمان کار و عدم نضج گرفتن بنیه علمی دانشگاه و هزینه های جانبی دیگر بود. از این رو کمیته گزینش و مقدماتی تأسیس دانشگاهها به ریاست عثمان محرم پاشا، وزیر کار، در سال ۱۹۵۲ میلادی با پیشنهاد دانشگاه عین الشمس، که در آن زمان ابراهیم پاشای بزرگ خوانده می شد، مبنی بر اختصاص ۱۶۰ هکتار از زمینهای منطقه عباسیه با هدف تمرکز دانشکده های دانشگاه موافقت کرد.

قابل توجه است که کاخ زعفران، که در زمان خدیو اسماعیل ساخته شده، در همین منطقه قرار گرفته است و علت نامگذاری آن به زعفران به سبب وجود زمینهای کشت زعفران در این مکان است. کاخ مذکور که در دو هکتار در باغی به مساحت چهل هکتار واقع شده است، در سال ۱۹۲۵ به عنوان مقر مدیریت دانشگاه مصر (قاهره کنونی) اختصاص یافت تا اینکه به مکان کنونیش واقع در الجیزه نقل مکان کرد و دانشگاه عین الشمس (ابراهیم پاشای سابق) در سال تحصیلی ۵۲-۱۹۵۳ به این قصر منتقل گردید. دیری نباید که روشن شد این قصر جای مناسبی برای تحصیل دانشجویان، که عمدتاً از قشرهای مختلف و پایین جامعه اند، نیست؛ لذا مقرر شد این

جدید انتقال یافت.

دانشکده بازرگانی و دانشکده مهندسی، که هسته اولیه آن به آکادمی عالی مهندسی واقع در منطقه عباسیه برمی گردد، نیز در خارج از کاخ است. دانشکده پزشکی در سال ۱۹۴۷ تأسیس گردید و در ابتدا به دانشگاه قاهره وابسته بود تا اینکه در سال ۱۹۵۰ به دانشگاه عین الشمس منتقل گردید.

دانشکده کشاورزی در خارج از محوطه کاخ زعفران واقع است (۱۹۴۳، سال تأسیس) و هسته اولیه آن به انستیتوی عالی کشاورزی در شبین الکوم برمی گردد که در سال ۱۹۵۰ به دانشگاه عین الشمس منتقل گردید و بعدها در سال ۱۹۶۰ به محل جدیدش واقع در منطقه شبرا (قصر محمدعلی) نقل مکان نمود.

هسته اولیه آن در دانشسرای تربیت معلم، که تاریخ تأسیس آن سال ۱۹۲۹ است، برمی گردد. دانشکده یاد شده بعدها در سال ۱۹۵۰ به دانشگاه پیوست و طی تحولات بعدی سال ۱۹۷۰ در دانشکده تربیت معلم ادغام شد و نام آن به دانشکده علوم تربیتی، که مقر آن منشیه الکبری در مصر الجدیده است، تغییر یافت. دانشکده دختران (در ابتدا دانشسرای علوم تربیتی) واقع در الزمالک بود که بعدها به مصر الجدیده منتقل گردید.

دانشکده زیانها، که مقر آن در محله الزیتون بود، در سال ۱۹۷۳ به دانشگاه عین الشمس پیوست و اخیراً ساختمان جدید این دانشکده در پشت دانشکده بازرگانی در منطقه عباسیه به اتمام رسیده است.

اسامی ذیل داشته است:

- ۱- دکتر محمدکامل حسین از ۱۹۵۰ تا ۱۹۵۴؛ ۲- دکتر مصطفی نظیف تا ۱۹۵۶؛ ۳- دکتر احمد بدوی تا ۱۹۶۰؛
- ۴- دکتر محمود مرسی احمد تا ۱۹۶۷؛ ۵- دکتر محمدحامی مراد یک سال؛ ۶- دکتر احمد عزت عبدالکریم؛ ۷- دکتر یوسف صلاح الدین قطب تا سال ۱۹۷۱؛ ۸- دکتر اسماعیل اسماعیل غانم تا سال ۱۹۷۴؛ ۹- دکتر ناجی المحلاوی تا سال ۱۹۷۷؛ ۱۰- دکتر عبدالحافظ سلیمان تا سال ۱۹۸۰؛
- ۱۱- دکتر محمد کامل محمد سندلیله تا سال ۱۹۸۳؛ ۱۲- دکتر محمد هاشمی تا سال ۱۹۸۹، ۱۳- دکتر عبدالسلام عبدالغفار تاکنون، نامبرده در سال ۱۹۸۴ وزیر آموزش و پرورش مصر بود.

دانشکده ها

به علت توسعه زیادی که در این دانشگاه انجام شده است، برخی از دانشکده ها در داخل مجتمع دانشگاهی، واقع در کاخ زعفران است و برخی در خارج آن و برخی دیگر در بیرون از دانشگاه قرار گرفته است.

عمر دانشکده ادبیات با تأسیس دانشگاه برابر است و مقر آن در شبرا بود که به ساختمان کنونی واقع در کاخ زعفران منتقل گردید. عمر دانشکده حقوق نیز به زمان تأسیس دانشگاه برمی گردد و محل آن در عباسیه بود که بعدها به محل جدید واقع در محوطه کاخ منتقل گردید. دانشکده علوم در سال ۱۹۵۰ تأسیس گردید و هسته های اولیه آن به گروه علمی موجود در دانشسرای عالی تربیت معلم برمی گردد که بعدها به مکان